

בג"ץ 16264-08-24
בג"ץ 44918-08-24

קבוע לדיון ביום 26.1.26

**בבית המשפט העליון
בשבתו כבית משפט גבוה לצדק**

- 5-1. תקי אל דין קייסי ואח'
 6. עיר עמים
 7. האגודה לזכויות האזרח בישראל
- ע"י ב"כ עו"ד טל חסין ואח'

העותרים בבג"ץ 16264-08-24

204-1. מוניר ז'עיר ואח'

ע"י ב"כ עו"ד סוהאד בשארה ואח'
מטעם עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
רח' יפו 94, ת"ד 54, חיפה 3109001
טל': 04-9501610 ; פקס : 04-9503140
דוא"ל: adalah@adalah.org

העותרים בבג"ץ 44918-08-24

נ ג ד

1. שר התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים
2. הרשות הממשלתית למים ולביוב

ע"י פרקליטות המדינה
משרד המשפטים, ירושלים
טל': 073-3925460 ; פקס : 02-6467011

3. חברת הגיחון בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד אביב ברנט ואח'
ממשרד עו"ד קרמר-שפירא-שניידר ושות'
רח' דוד המלך 19, ירושלים 9410143
טל': 02-6234258 ; פקס : 02-6255493
דוא"ל: lawyers@ksslaw.co.il

4. מקורות חברת המים הלאומית

ע"י ב"כ עוה"ד דוד כחלון ואח'
רח' ויצמן 14, תל אביב 6423914
טל': 03-6961122 ; פקס : 03-6951110
דוא"ל: office@dklaw.co.il

5. עיריית ירושלים

באמצעות מנהל היועץ המשפטי לעירייה
ע"י ב"כ עוה"ד אשר עמרם ואח'
כיכר ספרא 8, ירושלים 94142
טל': 02-6296499/7312 ; פקס : 02-6296460

6. חברת המים של רמאללה

ע"י ב"כ עוה"ד סאמי דקה ואח'
רח' הרב קוק 8, ת"ד 327, ירושלים 91000
טל': 02-6223277 ; פקס : 02-6223379
דוא"ל: sami@sdakalaw.com

המשיבים בבג"ץ 16264-08-24

1. רשות המים – הרשות הממשלתית למים ולביוב

ע"י פרקליטות המדינה
משרד המשפטים, ירושלים
טל': 073-3925460; פקס: 02-6467011

2. מקורות חברת המים הלאומית

ע"י ב"כ עוה"ד דוד כחלון ואח'
רח' ויצמן 14, תל אביב 6423914
טל': 03-6961122; פקס: 03-6951110
דוא"ל: office@dklaw.co.il

3. עיריית ירושלים

באמצעות מנהל היועץ המשפטי לעירייה
ע"י ב"כ עוה"ד אשר עמרם ואח'
כיכר ספרא 8, ירושלים 94142
טל': 02-6296499/7312; פקס: 02-6296460

4. חברת המים נפת ירושלים, רמאללה

ע"י ב"כ עוה"ד סאמי דקה ואח'
רח' הרב קוק 8, ת"ד 327, ירושלים 91000
טל': 02-6223277; פקס: 02-6223379
דוא"ל: sami@sdakalaw.com

המשיבים בבג"ץ 44918-08-24

כתב תשובה מטעם משיבי המדינה

1. בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 30.9.25 ולארכות שניתנו, ולקראת הדיון הקבוע בהתנגדות לצו על תנאי, מוגש בזאת כתב תשובה לעתירות מטעם המשיבים 1-2 בבג"ץ 16264-08-24 (להלן – **העתירה הראשונה**) והמשיבה 1 בבג"ץ 44918-08-24 (להלן: **המשיבים**).
2. עניין של העתירות בבקשת העותרים כי בית המשפט הנכבד יורה למשיבים לפעול להסדרת אספקת מים שוטפת וסדירה לתושבי כפר עקב, שהיא שכונה בתוך תחומה המוניציפאלי של ירושלים.
3. העתירות הוגשו בחודש אוגוסט 2024, ובהן תואר משבר חמור של מחסור במים בכפר עקב.
4. בהמשך להגשת העתירות, בית המשפט הנכבד קיים דיון בהן עוד בחודש אוגוסט 2024, לאחריו הוגשו הודעות עדכון מטעם הצדדים באשר להתפתחויות בדבר הספקת המים למרחב מושא העתירות. דיון נוסף בעתירות התקיים בחודש מרץ 2025, אשר גם לאחריו הוגשו עדכונים מטעם הצדדים.

ביום 30.9.25 ניתן על ידי בית המשפט הנכבד צו על תנאי המורה למשיבים כדלקמן:

”ניתן בזאת צו על-תנאי המורה למשיבים ליתן טעם מדוע לא יספקו מים זורמים לתושבי כפר עקב בשכונות סמירמים, אלמטאר וזג”יר, באופן סדור ורציף, באיכות ראויה ובלחץ מספיק לצרכים אישיים, ביתיים וציבוריים”.

5. כפי שיפורט להלן, מאז הוגשו העתירות פעלה הרשות הממשלתית למים וביוב (להלן – **רשות המים**) אל מול משיבות 3 ו-4 בעתירה הראשונה (להלן: **הגיחון ו-מקורות**, בהתאמה) על מנת לטפל בסוגיית הספקת המים לכפר עקב – באופן אשר הניב תוצאות ניכרות בדמות **הגדלה משמעותית של כמות המים המסופקת כבר כיום למרחב מושא העתירה**, וזאת באמצעות הקמת תשתיות מים חדשות, הן של הגיחון והן של מקורות, באמצעותן מוזרמת כמות גדולה יותר של מים למשיבה 6 בעתירה הראשונה (להלן: **המשיבה 6**). המדובר בתוספת של כ-10,000 מ”ק מים ליום – מתוכה כ-5,000 מ”ק מים ביום, מחיבור צרכן חדש שהקימה הגיחון, מיועדים לתושבי כפר עקב; וכ-5,000 מ”ק מים נוספים ביום, מפיתוח תשתיות מים חדשות של מקורות עליו הורתה רשות המים, מיועדים לאזור האספקה של המשיבה 6, בתוכו כלול גם כפר עקב.

רשות המים ממשיכה לפעול כל העת, לרבות בימים אלה, על מנת להמשיך ולהגדיל את כמות המים המסופקת למשיבה 6, באופן אשר יוביל גם להגדלת כמות המים המסופקת לתושבי כפר עקב. עד לסוף שנת 2026 צפויה תוספת מים יומית משמעותית ביותר לחיבורי הצרכן שבאחריות המשיבה 6, מהם מסופקים מים גם לכפר עקב, של כ-40,000 מ”ק מים ליום מתשתיות מקורות, נוסף על תוספת המים שכבר מסופקת כיום מחיבור הצרכן החדש של הגיחון. בהמשך לכך, צפויות תוספות הדרגתיות נוספות של עשרות אלפי מ”ק מים ליום, וזאת עם השלמת קו מים חדש עד לסוף שנת 2027, ועם השלמת קו מים חדש נוסף עד לסוף שנת 2028.

לצד האמור, רשות המים מפקחת על הגיחון ומקורות בכל הנוגע לטיפול בקשיים ותקלות שונות אשר מתעוררים לעתים, ומצריכים יישומם של פתרונות מקצועיים ואחרים.

6. פעולות אלה מתבצעות תחת הנסיבות הייחודיות הכרוכות בהספקת מים למרחב אשר מצוי מעברה המזרחי של גדר הביטחון באזור ירושלים, על המורכבויות המדיניות, הביטחוניות והתפעוליות של מצב דברים זה. זאת, לצד המגבלה הקבועה בסעיף 157א לחוק התכנון והבניה, התשכ”ה-1965, לפיו ככלל לא ניתן לחבר מבנים שנבנו שלא כדין לתשתיות מים.

7. **בנסיבות אלה, ומשרשות המים פעלה ופועלת על מנת לטפל בהסדרת הספקת המים לכפר עקב, באופן אשר הוביל לשיפור ניכר בכמות המים המסופקת למרחב וצפוי להביא לשיפור נוסף בעתיד הקרוב, עמדת המשיבים היא כי דינן של העתירות במתכונתן הנוכחית להימחק, תוך שמירת טענות הצדדים בכל הנוגע למצב אספקת המים לשכונה בעתיד.**

8. כך בתמצית, ולהלן יובאו הדברים כסדרם.

א. רקע עובדתי ונורמטיבי רלוונטי

9. סעיף 23(א) לחוק המים, התשי"ט-1959 (להלן: **חוק המים**) מורה כי הספקת מים טעונה קבלת רישיון הספקה מאת מנהל רשות המים.
10. חוק תאגידי מים וביו, התשס"א-2001 (להלן: **חוק תאגידי מים וביו**) קובע את חובת הרשויות המקומיות להעביר את הספקת המים בתחום הערים לתאגיד מים וביו שהוקם לפי חוק זה. תאגיד כאמור פועל על פי רישיון מאת הממונה על תאגידי המים והביו בהתאם לסעיף 15 לחוק, וכן על פי הוראות הרישיון שנותן לו מנהל רשות המים לפי סעיף 23 לחוק המים.
- תפקידו של התאגיד לספק שירותי מים וביו לצרכנים ב"תחום החברה" (ראו סעיף 31 לחוק תאגידי מים וביו). תחום החברה מוגדר בסעיף 2 לחוק תאגידי מים וביו, בכל הנוגע לפעילות חיונית דוגמת מתן שירותי מים לצרכנים, כ"כל השטח שבתחום הרשות המקומית או הרשויות המקומיות שהן בעלות אמצעי שליטה בחברה או בחברה האזורית".
11. בתחום העיר ירושלים פועלת המשיבה 3, חברת הגיחון בע"מ, שהיא תאגיד המים של ירושלים, אבו גוש ומבשרת ציון, ותחום הפעילות שלה משתרע על שטחן של שלוש הרשויות המוניציפאליות הללו. לצד פעילותה של חברת הגיחון, בתחום העיר ירושלים פועלת מזה עשרות שנים,¹ וזמן רב עובר להקמת הגיחון, המשיבה 6 (המכונה "חברת המים של רמאללה", ולפי האמור בכתבי טענותיה שמה הוא "תאגיד המים של מרחב ירושלים"), אשר היא זו שמספקת מים בכפר עקב, כמו גם בחלק משכונת בית חנינא השייכת אף היא לתחומה המוניציפאלי של העיר ירושלים; וזאת לצד שהחברה מספקת מים למספר ישובים פלסטיניים באזור יהודה ושומרון, ובכללם לעיר רמאללה.
12. עם הקמת גדר הביטחון באזור ירושלים, נותרו חלק מהשטחים של העיר מעבר המזרחי של הגדר. כפר עקב הוא אחד מהאזורים הללו.
13. הספקת המים בכפר עקב נעשית כאמור בפועל בידי המשיבה 6, והמים המסופקים שם הם מים שהמשיבה 6 רוכשת מחברת מקורות, באמצעות שלושה חיבורי צרכן.
- הרכישה בפועל של המים ממקורות נעשית על ידי הרשות הפלסטינית (להלן: **הרש"פ**), וההספקה מחיבורי הצרכן האמורים מתבצעת עבור כלל האזורים שבהם פועלת המשיבה 6, קרי, לרמאללה, לכפר עקב ולמספר ישובים פלסטיניים שנמצאים בשטחי B, A ו-C באזור יהודה ושומרון.

¹ בהתאם למסמך שערך מרכז המחקר והמידע של הכנסת בחודש מרץ 2017, שכותרתו "הספקת מים לכפר עקב", הספקת המים בכפר עקב על ידי "חברת המים של רמאללה" החלה לפני שנת 1967 ונמשכת במתכונת זו מאז. המחקר האמור מצוי בקישור הבא: https://fs.knesset.gov.il/globaldocs/MMM/a0333760-fd3c-e611-80dc-00155d010ede/2_a0333760-fd3c-e611-80dc-00155d010ede_11_8942.pdf

נוסף על כך, כפי שפורט בהודעות העדכון מטעם המשיבים בהליך שבפנינו, מאז הוגשה העתירה הקימה חברת הגיחון חיבור צרכן חדש המספק למשיבה 6 כ-5,000 מ"ק מים נוספים ביום המיועדים לתושבי כפר עקב, הנרכשים מהגיחון באופן ישיר.

14. מצב דברים נתון זה, אשר מטבע הדברים הוא בעל רגישות מדינית, טופל לאורך השנים במסגרת הדיונים של ועדת המים המשותפת (JWC), שהוקמה לפי הסכם הביניים הישראלי-פלסטיני בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה משנת 1995 (להלן: **ועדת המים המשותפת**). בשל הרגישות אף לא נעשו לאורך השנים צעדים לשינוי מבנה הספקת המים וזהות הספק. הדיונים בנושא עסקו באפשרויות הספקת המים למשיבה 6, בכמויות המים שיסופקו ובדרישה של מדינת ישראל לקדם פיתוח של תשתיות על ידי החברה, כדי לאפשר קליטת מים נוספים בעתיד. כפי שיפורט להלן, לאחר הגשת העתירות נערך דיון במטה לביטחון לאומי בדבר האפשרות להעביר את האחריות להספקת המים בכפר עקב לידי הגיחון, והוחלט כי לנוכח כלל הנסיבות השוררות, אין מקום לשנות מן המצב הקיים בהיבט זה.

15. בעקבות הקמת גדר הביטחון חלה לאורך השנים ירידה ביכולת להבטיח הספקת שירותים סדירה בכפר עקב. למיטב ידיעת המשיבים, קיימת עליה נמשכת של מספר התושבים המתגוררים בכפר עקב, קיימת בה בניה בלתי חוקית רחבת היקף, ובהתאמה צריכת המים בשכונה זו הולכת וגדלה.

16. בשל המחסור במים באזור כפר עקב, רשות המים הורתה כבר לפני מספר שנים על קידום הנחת תשתיות נוספות להולכת מים של חברת מקורות לאזור זה. כפי שפורט בהודעות אשר הוגשו מטעם המשיבים במסגרת ההליך שבפנינו, וכפי שיפורט להלן בדבר התפתחויות נוספות בנושא, **תשתיות מים חדשות אלה כבר הונחו בחלקן, ובאמצעותן מסופקת למשיבה 6 תוספת מים משמעותית כבר כיום (כ-5,000 מ"ק ביום, מעבר לכ-5,000 מ"ק מים המסופקים למשיבה 6 מחיבור הצרכן החדש של הגיחון).**

הפעלה של **מקטעים נוספים** בתשתיות חדשות אלה צפויה להתבצע באופן מדורג במהלך החציון הראשון של שנת 2026, ועד לסוף שנת 2026 צפויה תוספת מים משמעותית ביותר של כ-40,000 מ"ק מים ליום מתשתיות מקורות (הכוללת את התוספת של כ-5,000 מ"ק המסופקת כבר כיום מתשתיות מקורות), המיועדים לאזור חלוקת המים של המשיבה 6, ובכללו גם כפר עקב.

נוסף על כך, הפעלת תשתיות מים חדשות נוספות של מקורות, אשר עתידות לאפשר הספקת מים של עשרות אלפי מ"ק מים נוספים ליום עבור אזור האספקה של המשיבה 6, צפויה להתבצע באופן מדורג עד לסוף שנת 2027, עד לסוף שנת 2028 ועד לאמצע שנת 2029.

17. במקביל, נערכו פניות של רשות המים ושל מקורות לרש"פ, והנושא נידון גם במסגרת ועדת המים המשותפת, על מנת שהרש"פ תקדם פיתוח שיאפשר את קליטת המים הנוספים

כאמור, אשר אמורים לשרת את העיר רמאללה ואת הכפרים שבאזור, ובכללם את כפר עקב. במסגרת דיונים של ועדת המים המשותפת, הוסכם בשנת 2005 כי כמות המים בשלושת החיבורים של מקורות המספקים מים לאזור רמאללה וכפר עקב לא תפחת מ-34,000 מ"ק ליום – ואכן, כמות מים זו סופקה בהתאם להסכם על ידי חברת מקורות לחברת המים של רמאללה מדי יום.

ב. ההתפתחויות שחלו טרם הגשת העתירות ולאחר הגשתן

18. כפי שתואר בתגובה המקדמית מטעם המשיבים, כחודשיים עובר למועד הגשת העתירה, בראשית חודש יוני 2024, אירעה תקלה בקו המים של חברת מקורות, המזרים מים למשיבה 6. ככל הנראה, לתקלה האמורה היתה השפעה זמנית על זמינות המים, ובתקופת התקלה לא הוברר באופן מלא האם עלה בידי חברת מקורות לספק את מלוא המכסה היומית המוסכמת, העומדת על 34,000 מ"ק. מכל מקום, התקלה טופלה ותוקנה בהמשך חודש יוני 2024. יובהר ויודגש, כי מאז תיקון התקלה ועד למועד זה, למעט אירועים נקודתיים, אספקת המים בקו זה מתנהלת כסדרה ובאופן רציף, בהתאם להסכמים הקיימים, וכאמור, לכך כבר נוספה מאז הוגשו העתירות כמות של כ-5,000 מ"ק מים ביום המסופקים לאזור מתאגיד הגיחון.

19. בעקבות תקלה זו בהספקת המים לכפר עקב, ועובר להגשת העתירות, פעלו המשיבים במטרה להבטיח הספקת מים סדירה לתושבי כפר עקב. כך במהלך חודש יולי 2024 נפגש קמ"ט מים במנהל האזרחי באיו"ש מספר פעמים עם אנשי מקורות, עם חברת המים של רמאללה ועם נציגי הרש"פ בניסיון לקדם פתרונות לתגבור הספקת המים לאזור. באופן ספציפי, בהתייחס לכפר עקב, נציגי הפלסטינים ציינו כי תושבי רמאללה מקבלים מים על פי תכנית חלוקה, כלומר, באופן שאינו רציף, וכי אין באפשרותם לספק לתושבי כפר עקב מים באופן שוטף וקבוע.

1.ב. הקמת חיבור הצרכן החדש של הגיחון באזור התעשייה עטרות

20. לצד השיח המתואר לעיל אל מול הרש"פ, פנתה רשות המים לחברת הגיחון בבקשה לבחון אפשרות להספקת מים מטעמה למשיבה 6, מתשתיות של הגיחון. זאת, בהינתן שכפר עקב מצוי בסמוך לאזור התעשייה עטרות ולאזורים נוספים שהגיחון מספקת בהם מים. במסגרת שיח זה, עלתה הצעה של הגיחון להקים חיבור מים באזור התעשייה עטרות, שממנו תוכל המשיבה 6 לרכוש מים.

21. על מנת לקדם את המתווה האמור נפגשו ראש מינהלת המים ליש"ע וסמנכ"ל המים של הגיחון עם נציגי הרש"פ, על מנת להציג להם את האפשרות המוצעת. במסגרת פגישה זו הוצגה דרישת רשות המים לפיה כל כמות המים שתסופק מהחיבור החדש המוצע תיועד לכפר עקב בלבד, אולם נציגי הרש"פ ציינו כי אינם רואים מקום להתחייבות כזו, בשל המחסור במים באזור כולו.

יצוין כי למיטב ידיעת המשיבים, לא קיימת הפרדה בתשתיות המים של המשיבה 6 באזור שמעבר לגדר הביטחון בין ההספקה לשטח ישראלי לבין ההספקה לאזורים הלא ישראליים של כפר עקב ולישובים סמוכים במרחב. לדברי גורמי המשיבה 6, אף אין לחברה מדידת מים נפרדת לכמויות המסופקות לחלק הישראלי של כפר עקב.

22. ביום 7.8.24 (יום הגשת העתירה הראשונה) התקיימה ישיבה בראשות שר האנרגיה והתשתיות בסוגיית בעיות הספקת המים בכפר עקב. בישיבה השתתפו נציגי רשות המים, חברת הגיחון, חברת מקורות, עיריית ירושלים, המשרד לענייני ירושלים ומשרד האנרגיה והתשתיות. בפגישה זו הוצגו הנושאים שקודמו והבעיות בהספקת המים למרחב.

23. ביום 8.8.24 התקיימה פגישה מקצועית בנושא אצל מנהל רשות המים. סוכם כי חברת הגיחון תפנה למשיבה 6 עם הצעת מחיר להקמת החיבור הנוסף האמור, וכי ככל שיוסדר העניין הכספי, הגיחון תערוך עמה את הסידורים הנדרשים להקמת החיבור והפעלתו. לצד זאת, סוכם כי חברת הגיחון תערוך סיור בכפר עקב ותגבש תמונת מצב של הספקת המים בשכונה, לצורך קבלת החלטה האם נדרש להיכנס למתכונת של הספקת מים בחירום.

24. למען שלמות התמונה יצוין כי ביום 11.8.24 התקיים דיון בוועדת המשנה לפיקוח על משק המים של ועדת הכלכלה של הכנסת, בראשות חה"כ זאב אלקין, בעניין שיבושי הספקת המים בכפר עקב, במסגרתו, בין היתר, הציגו גורמי רשות המים את המפורט לעיל. במסגרת הדיון, הציגה רשות המים את הרגישות המדינית הקיימת בעניין זה, וכן את ההכרח כי מהלך כאמור ייעשה במסגרת מעטפת כוללת שתתייחס לבעיות המשילות, הביטחון, הבניה הבלתי חוקית, הפגיעה הכלכלית האפשרית בגיחון ונזקים כספיים אפשריים הנובעים מבעיות המשילות באזור, שצפויים להתגלגל על כתפי משק המים, למרות שאין מדובר בבעיות של הספקת מים.

25. ביום 28.8.24 התקיים הדיון הראשון בעתירות בפני בית המשפט הנכבד. יצוין, כי עובר לדיון בפני בית המשפט הנכבד, הוגשה ביום 21.8.24 הודעת עדכון מטעם המשיבים, בה תואר, כי בהתאם להנחיית מנהל רשות המים, גורמים מטעם חברת הגיחון וגורמים הפועלים מטעם רשות המים ערכו בדיקה באזורים מושא העתירה, על מנת לגבש תמונת מצב עדכנית לגבי הספקת המים בכפר עקב ועל מנת לבחון את הצורך ואת האפשרויות להצבת מכליות מים לצורך חלוקת מים לתושבים, ככל שיימצא כי קיים לכך צורך חיוני מיידי.

בהודעה צוין כי על פי הנמסר מחברת הגיחון לגורמי רשות המים, מהסיור שנערך על ידי גורמי החברה בשטח, עלו אינדיקציות לשיבושים נמשכים בהספקת המים בשכונה ולכך שהתושבים רוכשים מים למילוי מכלים מגורמים פרטיים שונים, כדי לתגבר את האספקה המתקבלת בתשתיות ההספקה המחוברות לבתים.

לנוכח ממצאי סיור חברת הגיחון, הובאה עמדת רשות המים לפיה באותה העת היתה קיימת הצדקה להצבת תחנות לחלוקת מים לתושבים, כדי לוודא זמינות של מים ראויים לשתייה. בעניין זה הובהר כי הפעלת תחנות לחלוקת מים לתושבים דרושה אישורים שונים, לרבות מטעם גורמי הביטחון הרלוונטיים, וכי נדרשת מעטפת ביטחונית צמודה לכל תקופת הפעלתן.

לבסוף, במסגרת הדיון עדכנו המשיבים, כי לאחר בחינת הנושא על ידי גורמי הביטחון, עלה כי לא קיימת היתכנות ביטחונית להצבת תחנות חלוקת המים לתושבים. יצוין כי אף במסגרת פניית מנהל רשות המים למנכ"ל חברת הגיחון מיום 10.10.24 (על אודותיה יפורט בהמשך), התבקש, בין היתר, כי הגיחון תבצע בדיקה בדחיפות באשר לאפשרות שתתקשר עם ספק מים במכליות, שיכול לפעול בתוך כפר עקב, ושיעמיד לרשות מוסדות החינוך והבריאות בשכונה אפשרות לרכוש מים באופן שוטף ובמחירים ריאליים, על מנת למלא את מכלי האגירה הפרטיים שמוצבים במוסדות הללו. אלא שביום 3.11.24 עדכנה חברת הגיחון את רשות המים כי בשים לב למורכבות הפעילות בכפר עקב, היא לא מצאה אפשרות לספק מים במכליות בשכונה.

משכך, הוחלט לרכז את המשאבים בקידום הפתרונות השונים להגדלת כמות המים היומית המסופקת לכפר עקב ולמרחב כולו.

26. ביום 28.8.24, בהמשך לדיון שנערך בעתירות, ניתנה החלטת בית המשפט הנכבד, כדלקמן:

1. "כל המשיבים יקיימו "שולחן עגול" תוך שבעה ימים מהיום על מנת לבחון פתרונות אפשריים לטווח הקצר ולטווח הבינוני-ארוך.

2. מבלי לגרוע מהאמור לעיל: מקורות תבחן מול המשיבה 6 את האפשרות להגדיל את אספקת המים הנוכחית ב-7,000-8,000 קוב בתשתית הקיימת, לאור טענתה של המשיבה 6 כי התשתית הקיימת מאפשרת זאת; חברת הגיחון תבחן אם ניתן לזרז את החיבור מאיזור עטרות; חברת הגיחון תבחן אם ניתן לבצע חיבור נוסף מאיזור/ים אחר/ים; המשיבה 6 תבחן את האפשרות הטכנית-ההנדסית לחיבור ישיר של הכפר עקב, כך שכל תוספת מים שתגיע ממקורות או מהגיחון, תגיע ישירות לכפר עקב, ומה פרק הזמן הנדרש לשם כך.

3. הודעת עדכון תוגש לתיק בית המשפט עד ליום 15.9.2024. העותרים רשאים להגיב להודעת העדכון תוך 72 שעות לאחר מכך".

27. ביום 17.9.24 התקיים סיור שטח שבחן את האפשרות להקמת חיבור מים באזור התעשייה עטרות, שממנו תוכל המשיבה 6 לרכוש מים נוספים מחברת הגיחון על בסיס התשתיות הקיימות שלה. בסיור זה השתתפו נציגי חברת הגיחון והמשיבה 6. בהמשך לכך, בישיבה שהתקיימה ביום 30.9.24 בנוכחות נציגי רשות המים, חברת הגיחון והמשיבה 6, עלה כי האפשרות להגדלה מיידית של כמות המים באמצעות התחברות לתשתיות המשיבה 6 אינה אפשרית בשל סיבות הנדסיות שונות. הובהר כי כדי לאפשר תגבור הספקה מחברת הגיחון

מבלי לפגוע בהספקה הקיימת מחברת מקורות, נדרשת הקמת חיבור צרכן חדש וקו הספקה שיחצה את גדר הביטחון, לצד פיתוח תשתיות נוספות של המשיבה 6 – הליכים שהוערך כי יימשכו מספר חודשים לכל הפחות. כמו כן, הובהר כי לא היתה אפשרות הנדסית להעביר כמות מים נוספת למשיבה 6 מתשתיות חברת מקורות המצויות באזור עטרות.

28. בשל הקשיים האמורים, נבחנה חלופה נוספת לתגבור הספקת המים בטווח הזמן הקצר: העברת מכסת מים של כ-3,000 מ"ק ליום, אותה סיפקה באותה העת מקורות למשיבה 6 בחיבור הצרכן באזור עטרות, כך שתסופק למשיבה 6 מחיבור צרכן אחר של חברת מקורות באזור ביתוניא. הרציונל בחלופה זו הוא כי ככל שהדבר יימצא אפשרי, ניתן יהיה להשתמש בתשתיות שהתפנו אצל המשיבה 6 (אלו ששימשו את חיבור מקורות בעטרות), לצורך הספקת מים מחברת הגיחון בהיקף של כ-5,000 מ"ק ביום, וזאת באמצעות חיבור צרכן חדש שיוקם באזור עטרות. סוכם כי על רשות המים, הגיחון והמשיבה 6 להשלים את הבדיקות ההנדסיות לבחינת חלופה זו, וכי על המשיבה 6 לעדכן את תכנית הספקת המים שלה לאזורי הצריכה בכפר עקב.

29. לשם קידום המתווה, ביום 18.12.24 התקיימה פגישה באזור התעשייה עטרות בהשתתפות גורמי רשות המים, הגיחון והמשיבה 6, לקביעת מיקום חיבור קו המים. בפגישה סומן המיקום בשטח, הוערך כי ספיקת החיבור תעמוד על כ-150 מ"ק לשעה, והובהר כי הביצוע מותנה בתשלום מצד המשיבה 6 (דבר שהצריך את אישור הנהלתה). לאחר תיאום הנדסי, ביום 7.1.25 שלחה חברת הגיחון הצעת מחיר למשיבה 6. בעקבות הערות ששלח מהנדס המשיבה 6 ביום 13.1.25, אשר כללו בקשות לתוספות ושינויים, העביר הגיחון למשיבה 6 הצעת מחיר מעודכנת לצורך תחילת הביצוע.

30. ביום 22.2.25 הודיע מהנדס המשיבה 6 כי דירקטוריון המשיבה 6 אישר את החיבור המוצע, וביקש לקבל פרטים הנוגעים לתשלום עבור הקמת החיבור החדש. ביום 24.2.25 העבירה חברת הגיחון את פירוט החשבון והעבודות למהנדס המשיבה 6, וניתנה הנחיה לגיחון להיערך לביצוע החיבור בהקדם, תוך תיאום התשתיות, רישיונות העבודה והסדרי התנועה הנדרשים.

31. יצוין כי ביום 24.3.25 התקיים דיון נוסף בעתירות, וביום 26.3.25 ניתנה החלטת בית המשפט הנכבד, כדלקמן:

"המשיבים 4-1 ו-6 בבג"ץ 16264-08-24 (להלן: יגישו הודעות עדכון עד ליום 4.6.2025).

המשיבים 2-1 בהליך יעדכנו, בין היתר, באשר להסדרת הנושא במל"ל. המשיבים האחרים יעדכנו, בין היתר, בדבר החיבור שאמור להגדיל את כמות המים ב-5,000 קו"ב, וכן בדבר כל צעד נוסף שננקט על-ידם".

32. **ביום 5.5.25, עם השלמת העבודות בשטח, נפתח חיבור המים הנוסף לכיוון כפר עקב. על פי דיווחי גורמי המקצוע, חיבור המים פועל לפי התכנון ומזרים כ-200 מ"ק לשעה, כך שבאמצעות החיבור החדש מוזרמים כ-5,000 מ"ק מים נוספים ביום, המיועדים לתושבי כפר עקב.**

כאן המקום לציין כי המים המסופקים למשיבה 6 מחיבור הצרכן החדש של הגיחון באזור עטרות, מסופקים בפועל לצרכני הקצה על ידי המשיבה 6, ומשכך לה נתונים השליטה והמידע באשר למרחב הקונקרטי אליו מנותבת תוספת מים זו בפועל. בהתאם לסיכום מיום 17.12.24 אל מול המשיבה 6, תוספת המים מחיבור הצרכן החדש של הגיחון מיועדת לכפר עקב בלבד, המצוי בסמיכות לחיבור זה. יצוין עוד, כי במסגרת הסיכום התבקשה המשיבה 6 לעדכן את תכנית חלוקת המים, ליידע בדבר העדכון את הצרכנים וכן לשנות באתר האינטרנט שלה את התכנית המפורטת בו בהתאם לעדכון זה. עם זאת, לא דווח לרשות המים על שינוי שבוצע בתכנית חלוקת המים של המשיבה 6, ומבדיקת אתר האינטרנט המשיבה 6 לא נמצא כי התכנית שבו עודכנה בהתאם לסיכום זה.

33. יצוין כי לאחר הפעלת חיבור הצרכן החדש, טענה המשיבה 6, כי הספקת המים באמצעותה היא בלתי סדירה וכי ישנו חוסר יציבות בלחצים ובהיקף ההזרמה. טענות אלו נבחנו על ידי חברת הגיחון, וביום 2.7.25 התקבלה התייחסותה המקצועית (ראו נספח מש/1 להודעת המשיבים מיום 10.8.25), ממנה עלה כי מיום התקנת מד המים בחיבור החדש ועד ליום 26.6.25, נמדדה צריכה מצטברת של 297,703 מ"ק, וכי נתון זה משקף הספקה יומית ממוצעת של 5,316 מ"ק והספקה שעתית ממוצעת של 221 מ"ק – נתונים העולים בקנה אחד עם התחייבויות הגיחון ביחס לחיבור זה. עוד נמסר, כי לא נרשם כל שינוי בלחצים או בכמויות בחיבור החדש (למעט הפסקה בודדת עקב תקלה במאגר), וכי בכוונת הגיחון להתקין מערכת Data Logger לתיעוד רציף (למיטב ידיעת רשות המים, טרם הותקנה מערכת כאמור, וזו צפויה להיות מותקנת בהקדם). אשר לטענות בדבר פערי הלחץ בין החיבורים, הובהר, כי סוגיה זו מצויה בסמכותה ובאחריותה של המשיבה 6, כפי שסוכם עמה עוד בפגישה שהתקיימה ביום 13.11.24.

2.ב. בחינת האפשרות להעברת הספקת המים בכפר עקב לידי הגיחון

34. במקביל לפעולות שננקטו לצורך הקמת החיבור החדש מתשתיות הגיחון בעטרות לתשתיות המשיבה 6 על מנת להגדיל את כמות המים היומית המוזרמת לכפר עקב, ביום 10.10.24 פנה מנהל רשות המים למנכ"ל חברת הגיחון בבקשה כי הגיחון תבחן מהן הפעולות הדרושות, לרבות הצורך במשאבים, על מנת שניתן יהיה להעביר לידיה את הספקת המים בכפר עקב, כמו גם בשכונת בית חנינא.

35. בהמשך לכך, ולישיבה שהתקיימה בהשתתפות הגורמים הרלוונטיים לסוגיה ממשרדי הממשלה השונים, התקיים ביום 3.12.24 דיון במטה לביטחון לאומי (להלן גם: **המל"ל**) בראשות ראש האגף למדיניות פנים, ובו נדונה הסוגיה של הספקת המים בכפר עקב.

במסגרת דיון זה, עמד ראש האגף למדיניות פנים במל"ל על המורכבות הכרוכה בהספקת המים לכפר עקב, בהיותה שכונה המצויה מעברה המזרחי של גדר הביטחון. בדיון נדונו מספר חלופות להספקת המים לשכונה ובכלל זה נדונה, בין היתר, האפשרות להעברת האחריות הכוללת בעניין זה לגיחון. במסגרת הדיון נדונו גם החסמים השונים והמורכבויות הקיימות ביחס לאפשרויות השונות שהוצעו. בסיכום הדיון התבקשו השלמות שונות מן הגורמים הרלוונטיים, ונקבע כי ייערך דיון המשך בעניין.

36. ביום 8.4.25 הועברה לידי המל"ל עמדתה המקצועית של רשות המים בנושא, בה פורטו המרכיבים הרלוונטיים והתנאים הנדרשים להספקה סדירה של שירותי מים וביוב בכפר עקב. עמדת רשות המים התבססה על ניתוח המציאות בשטח. הודגש הקושי הביטחוני הממשי בקיום פעילות שוטפת של ספק שירותים ישראלי בשכונה, הדורשת ליווי ואבטחה צמודים לכל פעולה, באופן שאינו מאפשר רציפות תקינה של שירות ותחזוקה. עוד צוין ההיקף הנרחב של בנייה בלתי חוקית אשר אינה מאפשרת מתן שירותים לפי הסטנדרטים המקובלים בדיון, לרבות חוסר האפשרות להניח תשתיות חיוניות של הגיחון במקום וכן היעדר תנאים המאפשרים חיוב, גבייה ואכיפה.

בנסיבות ייחודיות ומורכבות אלה, המסקנה המקצועית שהוצגה הייתה, כי בעת הזו, לא זו בלבד שמהלך של שינוי זהות ספק המים לא צפוי להביא לשיפור הספקת המים לכפר עקב, אלא עלול אף להחמיר את מצב ההספקה ולפגוע בשירות לתושבים. לפיכך, עמדתה המקצועית של רשות המים היתה, כי הדרך לשפר את מצב הספקת המים בכפר עקב היא לפעול לתגבור הספקת המים אל השכונה.

37. בהמשך להעברת עמדתה המקצועית של רשות המים, שב ונדרש ראש האגף למדיניות הפנים במטה לביטחון לאומי לסוגיה. ביום 18.5.25 סיכם ראש האגף עמדת המל"ל העדכנית בעניין, כדלקמן: "מבחינת כלל הנתונים וניתוחם במסמך, עמדת רשות המים מקובלת על המל"ל – אין אנו רואים אפשרות להעברת האחריות על הספקת המים בשכונה לידי תאגיד הגיחון ומענה הנדרש הוא תגבור הספקת המים אל השכונה".

3.ב. הגדלת כמות המים המסופקת למרחב הרלוונטי באמצעות תשתיות מים חדשות של מקורות

38. כאמור, כחלק מהפיתוח של האזור ועל מנת לתת מענה לצרכים המשתנים, רשות המים הורתה כבר לפני מספר שנים על קידום הנחת תשתיות נוספות להולכת מים של חברת מקורות לאזור זה.

39. המדובר **בפיתוח תשתיות מדורג**, במסגרתו מתבצעת הפעלה של כל שלב שהקמתו מושלמת, על מנת לתגבר את הספקת המים לאזור רמאללה בו פועלת המשיבה 6, בגדרו

נכלל גם כפר עקב. **פרויקטים אלה צפויים להביא להגדלת כמות המים המסופקת לתושבי האזור, עליהם נמנים גם תושבי כפר עקב.**

40. על פי הדיווח שהועבר בעניין זה מחברת מקורות לרשות המים, תכנית הפיתוח הרלוונטית לענייננו כוללת הקמתם של שלושה קווי מים. אחד משלושת הקווים מוקם מ-"תחנת חלילים" ועד לחיבור עופר, וקו זה מחולק לשלושה מקטעים.

הקמתו של מקטע ג' של אותו קו כבר הושלמה בחלקה, ובאמצעותו מוזרמים החל מחודש ספטמבר 2025 כ-5,000 מ"ק מים נוספים ביום למשיבה 6 במרחב הרלוונטי, הכולל גם את כפר עקב.

השלמתו של מקטע ג' בקו המים האמור, ותחילת הפעלת המקטע במלואו, צפויה להתבצע במהלך החציון הראשון של שנת 2026, **באופן אשר יוסיף כמות של 5,000 מ"ק מים נוספים על אלה המסופקים כבר כיום בפועל מן התשתית החדשה.**

41. כמו כן, בחציון הראשון של שנת 2026 צפויה גם הפעלתו של חלק מתוך מקטע ב' בקו המים האמור, אשר צפוי להוסיף כמות של כ-500 מ"ק מים ביממה; ועד לסוף שנת 2026 צפויה השלמת מקטע א' ומקטע ב' כולו, **אשר עתידים להוסיף כמות מים משמעותית ביותר למרחב של כ-40,000 מ"ק מים ליום מתשתיות מקורות.**

42. נוסף על האמור, ובטווח הזמן הארוך יותר, צפויה השלמת הקמתם והפעלתם של שני קווים נוספים – קו עופר ביתוניא וקו עופר קלנדיה – אשר צפויים להתחיל לפעול באופן מדורג עד לסוף שנת 2027 ועד לסוף שנת 2028, בהתאמה. **הפעלתם של קווים אלה צפויה לאפשר הזרמתם של עשרות אלפי מ"ק מים נוספים ביום.**

43. בעניין זה יובהר, כפי שהוסבר בעבר, כי הזרמת הכמויות המים הנוספות באמצעות תשתיות מקורות שצפויות להתחיל לפעול בדירוג בשנת 2026 ובשנים העוקבות לה, תלויה בפועל בהיערכות הנדסית משלימה מצד הרש"פ והמשיבה 6. בתוך כך, קליטת תוספת המים מחייבת הקמת תשתיות מתאימות בצד הפלסטיני, ובעיקר הקמת בריכות אגירה לוויסות הספיקה. בשלב זה, למיטב ידיעת המשיבים ובהתאם לעדכון שנמסר בעניין זה ממקורות בעת האחרונה, לא נעשה על ידי הרש"פ פיתוח מערכות שיאפשר את קליטת כמויות המים הצפויות.

העתק הדיווח מטעם מקורות לרשות המים מיום 28.12.25 מצורף ומסומן מש/1.

ג. עמדת המשיבים

44. כפי העולה מן המתואר לעיל, מאז הוגשו העתירות פעלה רשות המים, בין היתר אל מול חברת הגיחון וחברת מקורות, על מנת לטפל בסוגיית הספקת המים לכפר עקב.
45. המהלכים בהם נקטו רשות המים, הגיחון ומקורות הביאו עמם תוצאות ניכרות, בדמות **הגדלה משמעותית של כמות המים המסופקת כבר כיום למרחב מושא העתירה**, וזאת באמצעות הקמת תשתיות מים חדשות, הן של הגיחון והן של מקורות, באמצעותן מוזרמת כמות גדולה יותר של מים למשיבה 6 בעתירה הראשונה (להלן: **המשיבה 6**).
- כאמור, כבר כיום נוספה כמות מים של כ-5,000 מ"ק ליום, המיועדת לתושבי כפר עקב, ומוזרמת מחיבור צרכן חדש שהקימה הגיחון; וזאת לצד כ-5,000 מ"ק מים נוספים ביום, מפיתוח תשתיות מים חדשות של מקורות עליו הורתה רשות המים, המיועדים לאזור האספקה של המשיבה 6, בתוכו כלול גם כפר עקב.
46. בהקשר זה יצוין כי כפי העולה מתגובת המשיבה 6 מיום 6.1.26, הזרמת המים שנוספה מאז הוגשו העתירות מובילה לשיטתה ל"שיפורים מובהקים", ובהם, בין היתר, ירידה של כ-50% בתלונות הציבור ביחס לשנה הקודמת והארכת משך הספקת המים השבועית.
47. כמו כן, **רשות המים ממשיכה לפעול כל העת, לרבות בימים אלה, על מנת להמשיך ולהגדיל את כמות המים המסופקת למשיבה 6, וזאת בהתאם למתווה הפעולה שנקבע על ידי המטה לביטחון לאומי לצורך טיפול בסוגיה מושא העתירה.**
- כך, כמתואר לעיל, עד לסוף שנת 2026 צפויה תוספת מים יומית משמעותית ביותר למרחב הרלוונטי של כ-40,000 מ"ק מים ליום (הכוללת את תוספת המים של כ-5,000 מ"ק המסופקת כבר כיום מתשתיות חדשות של מקורות), נוסף על תוספת המים שכבר מסופקת כיום מחיבור הצרכן החדש של הגיחון. בהמשך לכך, צפויות כאמור תוספות הדרגתיות נוספות של עשרות אלפי מ"ק מים ליום, וזאת עם הקמתו והפעלתו של קו עופר ביתוניא עד לסוף שנת 2027, ועם הקמתו והפעלתו של קו עופר קלנדיה עד לסוף שנת 2028.
- לצד האמור, רשות המים מלווה ומפקחת על הגיחון ומקורות בכל הנוגע לטיפול בקשיים ותקלות שונות אשר מתעוררים לעתים, ומצריכים יישומם של פתרונות מקצועיים ואחרים.
48. המורכבויות הקיימות בכל הנוגע להספקת מים לכפר עקב, בהיותה מרחב אשר מצוי מעברה המזרחי של גדר הביטחון באזור ירושלים, הובאו בהרחבה במסגרת עמדת רשות המים שנמסרה למטה לביטחון לאומי, והשיקולים העיקריים המנויים בה פורטו בתמצית לעיל.

כאמור, מורכבויות אלה כוללות, בין היתר, היבטים ביטחוניים המייצרים קושי ממשי בקיום פעילות שוטפת של ספק שירותים בכפר עקב, הדורש ליווי ואבטחה צמודים לכל פעולה, באופן שאינו מאפשר רציפות תקינה של שירות ותחזוקה; חסם חוקי בהספקת מים למבנים אשר הוקמו שלא כדין, לנוכח הוראת סעיף 157א לחוק התכנון והבניה; וכן העדר קיומם של תנאים המאפשרים גביית תשלום עבור הספקת המים או הנחת תשתיות הגיחון בשכונה (ראו בעניין זה בג"ץ 4988/19 רזנצוויג מויסה נ' הרשות לשירותים ציבוריים חשמל, פסקה 69 לפסק דינה של כב' השופטת ד' ברק-ארז (20.1.22)).

על רקע זה התקבלה עמדתו של המטה לביטחון לאומי לפיה אין אפשרות להעברת האחריות על הספקת המים בשכונה לידי תאגיד הגיחון, ומקובלת עמדתה של רשות המים לפיה המענה הנדרש הוא תגבור הספקת המים אל השכונה. יצוין כי נסיבות אלה אינן מאפשרות בשלב זה גם יישומן של הצעות שונות שהובאו מטעם העותרים במסגרת ההליך שבפנינו, דוגמת הסתייעות בתאגיד מים הפועל בערים עם אוכלוסייה ערבית או הקמת תאגיד מים חדש לצורך העניין.

49. לנוכח כלל המפורט לעיל בדבר ההתפתחויות המשמעותיות שחלו במצב הדברים בשטח מאז הוגשו העתירות, ומשרשות המים פעלה ופועלת על מנת לטפל בהסדרת הספקת המים לכפר עקב, באופן אשר כבר הוביל לשיפור ניכר בכמות המים המסופקת למרחב וצפוי להביא לשיפור עד לסוף שנת 2026, לצד המשך הגדלת כמות המים למרחב הרלוונטי בשנים העוקבות לשנה זו – עמדת המשיבים היא כי דינן של העתירות במתכונתן הנוכחית להימחק, תוך שמירת טענות הצדדים בכל הנוגע למצב אספקת המים לשכונה בעתיד.

50. העובדות המפורטות בכתב תשובה זה, למעט בסעיפים 35-37 ו-48, נתמכות בתצהירה של גבי תהל ברנדס, סמנכ"ל אסדרה ברשות המים.

העובדות המפורטות בסעיפים 35-37 ו-48 לכתב תשובה זה, נתמכות בתצהירו של מר עמית אבירם, סגן ראש המל"ל למדיניות פנים במטה לביטחון לאומי.

היום,

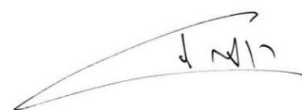
א' שבט תשפ"ו, 19 ינואר 2026

אופיר גבעתי, עו"ד

סגן בכיר במחלקת הבג"צים

בפרקליטות המדינה

רועי שויקה, עו"ד

ממונה על ענייני בג"צים

בפרקליטות המדינה